

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK III.

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

ČÍSLO 2.

Major Josef Tureček:

Útok na osadu.

Při útoku se často setkáváme s různými objekty nebo terénními tvary, které, jsouce vhodně bráněny, tvoří značné překážky, před nimiž se může útok snadno ztroskotati.

K takovým překážkám počítáme především vesnice, které se po vhodné úpravě a výhodném využití palebných zdrojů stávají baštami celé obranné sestavy. Boj o ně vyžaduje dobře promyšleného plánu a velkého úsilí.

Naše služební předpisy zmiňují se o něm stručně a ani v odborné naší literatuře nebylo mu věnováno dosti pozornosti.

Cvičební řád vyjadřuje zásadu, že snahou útočníka má vždy být, aby vesnici obchvátíl anebo i obklíčil. Čelní útok není doporučován.

Při velitelských cvičeních na mapě a v terénu jsem se přesvědčil, že tato zásada je tak vžita, že se skoro nepřipustí žádné jiné řešení, a je uplatňována i tam, kde s ní nelze počítati.

Vesnici obchvátiti znamená vésti hlavní úsilí v pásmu mimo vesnici. — Je to vždy možné? — Můžeme se řídit při určování hlavního úsilí jen uvedenou zásadou a nebratí v počet terénní konfiguraci a podle ní pravděpodobně umístění protivníkových palebných prostředků?

Cvičební řád P-I-1 v článku 783 praví: „Proto musíme vždy hleděti, abychom osady přesáhli křídlem a obklíčili je.“

Autoři Cvičebního řádu měli při stanovení této zásady jistě na mysli obtíže, s kterými se při útoku na vesnici setkáváme. Nelze však pominouti skutečnost, že vedle osady má v útoku hlavní význam terén, podle velikosti útočící jednotky různě oceňovaný a využívaný. Různé situace nám diktují též různá rozhodnutí, a máme-li na zřeteli všechny okolnosti, dospějeme k poznání, že stanovená zásada má i výjimky.

Podle mého názoru nelze se tedy spokojiti všeobecnou zásadou o obchvatu a podle toho šablonovitě řešiti útočnou úlohu, nýbrž je třeba odpověděti si nejprve na určitý počet otázek a teprve podle kladných i záporných jejich hodnot stanovit konečné rozhodnutí.

Uvedu z nich několik, o nichž myslím, že mohou mít vliv na úvahy o způsobu útoku.

1. Jaká je hloubka a šířka vesnice, jíž se máme zmocniti?
2. Poskytují domy dosti silné kryty a úkryty pro obránce?
3. Má osada pravidelné ulice, nebo jsou domy jednotlivě roztroušeny? — Jsou v prvním případě ulice vytvořeny souvislými bloky domů? — Střídají se domy v ulici se zahradami a dvory?
4. Jdou ulice rovnoběžně či kolmo na směr útoku?
5. Jsou na obvodu osady větší ovocné nebo zelinářské zahrady? — Jaké jsou ploty mezi zahradami jednotlivých domů? Živé, drátěné, tyčkové?

6. Je osada vystavěna na výšině, na svahu či v údolí?
7. Jaký je terén vpravo a vlevo od vesnice (vzhledem ke směru útoku)? Může býti výhodně hájen palbou zbraní, ukrytých uvnitř vesnice? Může býti zabráněno přístupu k vesnici palbou z okolního terénu? — Odkud?
8. Co mne pravděpodobně očekává po dosažení vzdálenějšího okraje vesnice? Je terén pro další postup výhodný?
9. Jaká se mi naskytuje možnost působiti dobytím osady na vyklizení sousedního terénu nepřítelem a naopak?
10. Kolik času měl pravděpodobně nepřítel na organizaci obrany? — Jaká je asi hodnota vykazovaných obranných prací?
11. Jde o krycí či hlavní postavení?
12. Jaká je pravděpodobná úloha nepřítele? Má úkol brániti se na místě či snad ustoupiti?
13. Stačí mi pro to neb ono rozhodnutí vlastní prostředky? Budu míti dostatečnou podporu dělostřelectva?
14. Jaké bude pravděpodobné rozhodnutí mých sousedů?

Jak vidíme, je zde mnoho otázek (majících svůj význam i při řešení útoku ve volném terénu), jež mohou míti na rozhodnutí o způsobu útoku značný vliv. Dáti na ně aspoň přibližně správné odpovědi bude věc poměrně snadná; získáme je zprávami nebo si je odvodíme z rozkazů nadřízených velitelů a ze všeobecné situace.

Předpokládejme, že osada má malou hloubku a šířku. V takovém případě lze očekávat, že obrana uvnitř vesnice nebude zvlášť organizována; nebylo by pro ni dostatek prostoru a trpěla by příliš soustředěnou palbou dělostřelectva.

Osada s malou hloubkou a větší šířkou může býti pro útočníka značnou překážkou, tím spíše, je-li ulice souvislá a napříč směru útoku. Kulometry dobře chráněné proti směru útoku a vhodně umístěné vnitř vesnice mohou bočnou palbou přechod ulice znemožniti a celý útok zastavit. Zrovna tak nepříjemnou může býti pro útočníka osada v obráceném poměru. — Úzká a hluboká ve směru útoku, zejména tehdy, lze-li zevnitř ovládati okolní terén.

Má-li osada dostatek pevných domů a sklepů, schopných vzdorovati dělovým střelám menší ráže, nutno počítati s tím, že obránce využije této výhody k organizaci obrany uvnitř osady. Není-li jich, nebude se protivník na vážný odpor uvnitř osady připravovati.

Pravidelné ulice vytvořené souvislými bloky domů jsou pro útočníka velmi nepříjemné, poněvadž neposkytují zpravidla žádných krytů ani možnosti využití polního nářadí. Obránce může je brániti s malými silami. Jdou-li napříč směru útoku, tím hůře pro útočníka, protože poskytují obránci v plné míře výhody bočných paleb. Daleko lepší podmínky pro útok skýtají ulice nesouvislé, přerývané otevřenými dvory a zahradami, neboť ty usnadňují obchvácení a vyvrácení jednotlivých odporů.

V osadách vytvořených jednotlivě roztroušenými domy bude postup nejsnadnější, protože v nich bývá nejméně přirozených překážek. Útočník najde tam obyčejně dostatek krytů a příležitosti k provádění manévru i v rámci nejmenších jednotek. Zpravidla bývají takové osady bohaté na stromové a boj v nich se po mnohé stránce podobá boji v lese.

Zahrady táhnoucí se po stranách vesnice a napříč směru útoku mohou býti vhodným prostorem pro rychlé pronikání a obchvacování odporu uvnitř i vně osady, zejména tehdy, brání-li jejich porosty ve výstřelu. Nesmí se však zapomenouti, že zde možno narazit na mnohé přírodní překážky, z nichž by mohly zejména silné drátěné ploty táhnoucí se mezi jednotlivými zahradami napříč směru postupu akci vážně škoditi.

Nestačí však posuzovati osady podle jejich tvárností, nýbrž je záhodno všimnouti si také terénu, na němž stojí a který je obklopuje. Osada sama o sobě nemá mnohdy žádného významu. Spojí-li se však s výhodami terénu, stává se vážným odporem a často i klíčem k obráncově postavení.

Je-li osada v údolí a lemována vpravo i vlevo (od směru útoku) výšinami, nemá pro obránce ani pro útočníka valné ceny. První nemůže ji náležitě využiti k bránění sousedního terénu a druhý, zmocní-li se jí a nedosáhne zároveň úspěchu na postranních výšinách, nezíská rovněž nic. Naopak, situace jednotky, která vnikne do vesnice, bude sotva závidění hodná.

Důležitým článkem osady se stává osada, v níž mohou býti umístěny kulometry, určené k hájení okolního terénu. Všechny obchvatné pokusy konané v dosahu těchto zbraní se ztroskotají obyčejně v křížové palbě, poněvadž dělostřelectvo dostane zpravidla příliš pozdě zprávu o jejich umístění, a i potom je neutralisace jejich činnosti velmi nesnadná. Při rozhodování o způsobu útoku je třeba na to pamatovati a zkoumati, zda vlastní prostředky stačí k tomu, aby činnost zbraní proti obchvacující jednotce byla paralysována. Na druhé straně se však nesmí zapomínati ani na zbraně umístěné ve volném terénu a určené k přímé obraně vesnice.

Dobytí osady nebude mnohdy konečným cílem jednotky. Je tedy nezbytna též úvaha o možnostech postupu po dosažení jejího opačného konce a podle toho naříditi vhodné učlenění útočící jednotky.

Závažnou složkou při rozhodnutí je zjištění, může-li jednotka vzetím vesnice působiti k tomu, aby obránce vyklidil sousední terén a naopak, dopomůže-li vzetí sousedícího terénu dobytí vesnice. Úspěch sám o sobě nemá valné ceny, nelze-li ho náležitě využiti.

Kromě tvárnosti osady a terénu musíme si všimnouti také jejího obránce. — Kolik času měl pravděpodobně k tomu, aby svou obranu organisoval? Jaká je asi hodnota vykonaných obranných zařízení?

Víme dobře, že obrana, která není řádně organisována, nevydrží silný nápor. K jejímu vybudování je potřeba určitého času, a to tím více, čím méně je terén přehledný a čím větší je úsek jednotce k obraně svěřený. Je-li obrana uvnitř vesnice budována kvapně, najdou se v ní vždy nějaké nedostatky a vzniknou mezery, jimiž lze snadno proniknouti a tím celou obrannou sestavu vyvrátiti.

Podstatnou složkou pro rozhodnutí o způsobu útoku je odpověď na otázku: Mám před sebou krycí či hlavní postavení? — Jde-li o krycí postavení, nelze očekávati uvnitř vesnice nějak důkladně organisovanou obranu a dá se v mnohých případech předpokládati, že postup vesnicí bude daleko snadnější než ve volném terénu, poněvadž jednotky uvnitř budou kryty proti palbě těžkých kulometů a dělostřelectva.

Podobně lze uvažovati též tehdy, jde-li u obránce o ústup. Předpokladem k tomu může býti všeobecná situace a získané zprávy.

Někdy bude snad výhodnější útočiti obchvatem přes to, že položení osady a tvárnost terénu zřejmě naznačuje, že se obchvacující jednotky dostanou do bočné palby zbraní umístěných uvnitř vesnice. To je otázka síly a mohutnosti vlastních prostředků. Máme-li dostatek dělostřelectva, abychom mohli činnost oněch zbraní palbou nebo zamlžením (dýmovými granáty a j.) neutralisovati, netřeba se jinak výhodnému obchvatu vyhýbat.

Nezapomínejme při řešení na sousedy. Terén ve vlastním úseku se často výhodně váže k terénu úseků sousedních. V určitých prostorech nám může býti postup sousedů velmi prospěšný a i my musíme se snažit, abychom jim vypomohli, zejména tam, kde úspěch náš závisí na jejich úspěchu.

Rozhodnutí, zda útočiti čelně či obchvatem, závisí na mnoha činitelích. Jedním z nejdůležitějších zůstává terén, jenž musí býti řádně zhodnocen vždy, ať jde o útok jakéhokoli druhu. Za ním teprve (ve většině případů) třeba míti na zřeteli ostatní prvky rozhodnutí, jejichž pořadí důležitosti je měnlivé podle významu toho neb onoho případu.

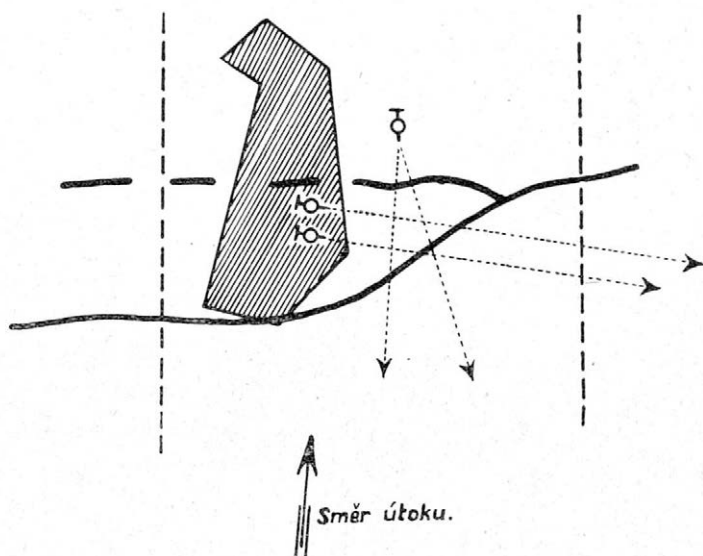
Přílišná snaha o uskutečnění obchvatu mohla by vésti k neúspěchu. — Přináší-li s sebou obchvatný manévř zároveň získání pozorovatelů, novou palebnou základnu a dobré východisko pro další útok, je plně oprávněn. Vést však obchvatnou jednotku „do díry“, zatím co vesnice sama je objektem celé okoli ovládajícím, dominujícím, je podle mého názoru špatná kalkulace.

Dále nesmíme zapomínati, že je v obchvatných útocích veliký rozdíl, co se týká velikosti útočící jednotky. Čím větší jednotka a tím i bočná vzdálenost (od boku vesnice) obchvacující části, tím větší naděje na úspěch obchvatu. — Naproti tomu část, která koná obchvat ve volném terénu a při tom její bočná vzdálenost od vesnice je menší než 600 m, může se v daném okamžiku octnouti v metném prostoru zbraní čelních, ale i bočných (ukrytých ve vesnici) a vydává se v nebezpečí, že bude úplně zničena. Je-li proto pravděpodobnost bočního postřelu z obchvacované vesnice, nelze ji obchvacovati v samé blízkosti, nýbrž mimo metný prostor zbraní k bočnému postřelu ve vesnici umístěných, t. j. na vzdálenost, kde bočný postřel pozbývá mnoho své účinnosti. Má-li ovšem útočník dosti prostředků k tomu, aby obávané zbraně neutralisoval anebo vhodným zamlžením oslepil, lze počítati s úspěchem i takového obchvatu, který probíhá v nevelké vzdálenosti od boku vesnice. Uvedenou podmínku bude však ve většině případů sotva lze splnit.

Jak z uvedených úvah vysvítá, nelze vždy dobývati osady obchvatem a od použití zásady stanovené Cvičebním řádem musí býti někdy upuštěno, neboť postup vesnicí bude někdy výhodnější než postup ve volném terénu. Stane se tak nejčastěji při útoku na protivníka při ústupu, při útoku na krycí posíci a v střetném boji, t. j. když se protivník rozhodl při střetnutí pro obranu a nemá k jejímu vybudování dostatek času. Jsou to případy, kdy obrana uvnitř vesnice není buď vůbec nebo jen špatně organisována, a to buď pro nedostatek času nebo nedostatek jednotek k tomu potřebných. Rozumí se samo sebou, že odpovědi na jednotlivé otázky musí býti vzaty v úvahu jako celek.

Abych mohl lépe podepřítí své tvrzení, že i při útoku na hlavní postavení je někdy lépe útočiti na vesnici přímo, uvedu zde několik příkladů s náčrtky.

Podle náčrtu 1 vidíme, že vesnice tvoří v obranné sestavě jakýsi výběžek a je celá položena uprostřed v pásmu útočícího praporu. Může si každý na prstech vypočítat, že obránce umístí uvnitř vesnice automatické zbraně, aby jejich bočnou palbou bránil přístup k těm částem postavení, které jsou mimo ni. Velitel praporu sotva bude moci zjistiti včas jejich přesné umístění. Podaří-li se mu to během útoku, je to pozdě a kromě toho třeba uvažovat i o tom, zda bude mít tolik prostředků — hlavně dělostřelectva — aby mohl neutralisovati jejich činnost. Podle odhadu se mu to sotva podaří. Avšak i tehdy, připustíme-li možnou pozdější neutralisaci, nebude tím celkové situaci pomoheno, protože jednotka, zastavená palbou oněch zbraní, utrpí zatím velké ztráty a její průbojnost klesne na minimum.

Náčrt 1.

Jsem toho mínění, že v daném případě nutno od obchvatu upustiti a útočiti čelně.

Rovněž situace podle náčrtu 2 mluví spíše pro útok čelní než obchvatný. Vesnice má malou hloubku a domy jsou vystavěny v menších skupinách nebo ojedinele, takže k zřízení vnitřní obrany není zde výhodných podmínek.

Terén v pravé části pásma je za předním zákopem odporu úplně rovný a je úplně ovládán s výšiny, táhnoucí se za vesnicí ve směru útoku.

Takových a podobných příkladů dalo by se nalézt mnoho. Pro stručnost jsem uvedl jen dva.

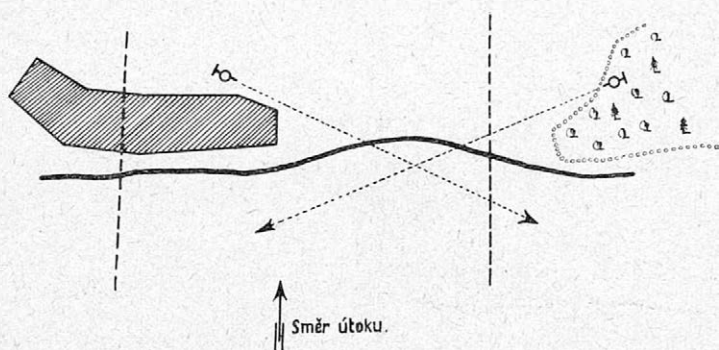
Nevím, zda se mi podařilo získati pro svá řešení některého z nekompromisních obhájců zásady o obchvatech osad. Ne-li, nevadí. Postačí,

když se aspoň někdo nad úvahami zamyslí a odpoví-li na obranu zásady, bude to jenom k prospěchu celku a tím ani má práce nevyzní na plano.

Podotýkám, že jsem si vědom toho, že zásada stanovená Cvičebním řádem o obchvatném útoku na osady nijak nevyklučuje řešení, která jsem zde uvedl. Řekl jsem však hned s počátku, že je příliš „brána doslova“ a vede k mylným rozhodnutím. A to je tedy jediný důvod, pro který jsem se k této práci odhodlal.

V závěru se zmíním ještě několika slovy o boji uvnitř vesnice.

Boj ve vesnici je pro útočící vojsko zvláštní zkouškou. Je to po většině boj zblízka, skrývajících v sobě mnoho překvapení. V každém okamžiku může nastati zmatek, v kterém se stávají velitelé — počínaje veliteli čet — takřka bezmocnými.

Náčrt 2.

To však nemluví nikterak pro to, abychom se boji ve vesnici vyhýbali. Vždyť i obránce je skoro v téže situaci jako útočník a výsledek boje závisí na týchž okolnostech jako ve volném terénu. Je proto třeba, abychom se nerozpakovali útočiti přímo na vesnici po každé, když nám její rychlé dobytí poskytuje zvláštní výhody.

Převahy nad protivníkem dosáhneme však ve vesnici jen tehdy, bude-li každý jednotlivec prodehnut pevnou vůlí zvítěziti a neustoupí ani tehdy, hrozí-li mu obklíčení. Bystrý postřeh, odvaha a srdnatost mají tu velkou důležitost. Snad žádný boj nevyžaduje tolik vzájemné podpory u jednotlivců a menších hloučků jako boj ve vesnici.

Avšak ani mravní hodnota sama o sobě k dosažení úspěchu nestačí. Útok ve vesnici vyžaduje vojska tělesně zdatného, dobře vycvičeného a vyzbrojeného.

V útoku uvnitř osad nejsou podle mého názoru naše jednotky dostatečně vycvičeny. Vinu na tom má jednak nedostatek vhodného terénu, jednak příliš vžitá zásada o obchvatu a i zákaz střelby uvnitř vesnice. Ten je z důvodů bezpečnostních úplně oprávněn, ačkoli i tu by mohla býti učiněna určitá opatření, která by aspoň při větších cvičeních střelbu uvnitř osady dovolovala. Je neodpustitelná chyba, nekoná-li se cvičení

aspoň beze střelby, zejména v zimních měsících, kdy na zahradách při troše opatrnosti nemohou býti způsobeny škody. Střelbu by bylo možno značkovati praporky a znamením píšťalkami, což na krátké vzdálenosti, z nichž je střelba ve vesnici vedena, úplně postačí. V nejhorším pak případě musí býti probrán útok malých jednotek aplikačně přímo na místě a za účasti všech poddůstojníků.

Jak pro velitele, tak i vojíny je každé cvičení ve vesnici velmi zajímavé. Pro uplatnění iniciativy každého z nich je při tom plno vhodných příležitostí. Prolínání a obchvatů jednotlivých odporů může tu býti využito v nejvyšší míře, vzájemná podpora nejen malých jednotek, nýbrž i jednotlivců je důležitou podmínkou úspěchu. Nutnost těsného spojení a neustálého i včasného podávání zpráv a hlášení jak do hloubky, tak i do šířky musí býti co nejvíce zdůrazněna. Neméně pozornost třeba věnovati též vedení zálohy a její neustálé pohotovosti k odražení protiútku.

Protože v útoku běží po většině o boj zblízka, je nevyhnutelně nutno, aby útočící byli dostatečně zásobeni ručními granáty, jež budou často míti hlavní úlohu. Zejména jednotky, které nejsou přímo mezi předními útočníky, musí jich nésti s sebou větší množství, aby potřeba první řady mohla býti rychle doplněna. Doporučuje se organizace granátnických skupení, jejichž podpora nahradí aspoň částečně podporu dělostřelectva. Útočícím lze přidělit s výhodou též zákopnické hlídky a jednotlivce v družstvech vyzbrojití sekýrami, aby mohly býti rychle zřízeny průchody v různých překážkách pasivního rázu.

Mužstvu nutno vštípití přesvědčení, že jen odvážným a rozhodným postupem možno se vyhnouti zbytečným ztrátám. Liknavý postup dává obránci možnost a čas učiniti vždy nutná odvetná opatření, vyžadující od útočníka vždy nových obětí. Rychlostí se dosáhne překvapení, jež vede snadno k úplnému úspěchu.

Při protiútku obránce nutno stůj co stůj vydržeti do příchodu posily, a je-li to nutno, ustupovati jen na daný rozkaz, neboť podaří-li se mu vytlačití nás z vesnice, utrpíme při ústupu ve volném terénu daleko větší ztráty než při sebe urputnějším boji uvnitř.

Z historie světové války víme, že o vesnice bývaly sváděny nejúpornější boje. Jejich důležitost jako opěrných bodů zůstává i dnes nedotčena a musíme býti proto neustále připraveni na obráncovy protiútoky. Není tedy radno zdržovati se u takových opěrných bodů, jejichž zteč je z technických důvodů nemožná. Je lépe ponechat i v dotyku s nimi jen slabší prvky, obejitím snažiti se dosáhnout co nejdříve opačného konce vesnice a zachytiti se na čáře vhodné k odražení protiútoků. Uspořádání jednotek a palby musí býti první starostí, jakmile jí bylo dosaženo.

Celkem vyžaduje boj ve vesnici neobyčejné bystrosti, iniciativy, odvahy a houževnatosti. Mezi ním a bojem ve volném terénu je veliký rozdíl. Je to zřejmé i ze služebních předpisů, radících jej do bojů zvláštního druhu. A přiznáváme-li jeho zvláštnost, musíme přiznati i nutnost zvláštního výcviku. Neopomíejme jej! Cvičme jej pilně! Ve válce se nemůžeme boji ve vesnici vyhnouti, poněvadž nám bude nepřítelem vnucen.